

Udmøntningsgrundlag

Pulje til bedre trafikalsammenhæng mellem land og by ("Land-og-by puljen")

Baggrund

Med aftale om Infrastrukturplan 2035 den 28. juni 2021 mellem regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Liberal Alliance, Alternativet og Kristendemokraterne er parterne enige om at gennemføre nye investeringer og initiativer i en fuldt finansieret investeringsplan på transportområdet for perioden 2022-2035. Den del af aftalen, der omfatter fremtidens veje, står Enhedslisten og Alternativet uden for.

Det fremgår af infrastruktureftalen, at *"Parterne er enige om at afsætte en pulje på 3,5 mia. kr. i perioden 2022-2035 til projekter på det øvrige statsvejnet, som kan binde land og by sammen og sikre bedre fremkommelighed. Puljen vil blandt andet kunne anvendes til opgraderinger af eksisterende landeveje til motortrafikveje, 2+1-veje, etablering af omfartsveje og til de ændringer af cyklistforholdene, som de konkrete nyanlæg og opgraderinger af statsvejene måtte føre med sig. Puljen kan også gå til at styrke fremkommeligheden gennem lokale tiltag som eksempelvis svingbaner, helleanlæg, ombygning af rundkørsler og ITS. Puljen udmøntes løbende på baggrund af beslutningsgrundlag for konkrete projekter."*

Formål og afgrænsning

De to mål "at binde land og by sammen" og "at sikre bedre fremkommelighed" gennem projekter på det øvrige statsvejnet kan nås gennem forskellige indsatser. Puljens projekter kan derfor være mangefacetterede, blot de bidrager med den formålsbestemte effekt.

Statsvejnettet har generelt en vigtig funktion med at understøtte god regional mobilitet samt opkoblingen til motorvejsnettet. Nogle af de øvrige statsveje fungerer tillige som vigtige nationale forbindelser, uden at de er udformet som højklassede veje. Der er løbende et behov for forbedringer på og i tilknytning til vejene, så statsvejnettet sammen med den øvrige infrastruktur kan sikre høj og bæredygtig mobilitet i hele samfundet. Her er opgraderinger af eksisterende landeveje til motortrafikveje, 2+1 veje og etablering af omfartsveje eksempler på relevante løsninger.

Puljen omfatter også projekter til håndtering af ændringer af cyklistforholdene, som konkrete nyanlæg og opgraderinger af statsvejene måtte føre med sig. Vejdirektoratet foreslår, at puljen tilsvarende omfatter tiltag på statsvejene til forbedring af den kollektive bustrafik, som allerede ligger under Vejdirektoratets ansvar, da sammenhængen mellem land og by også handler om at kunne benytte det mest hensigtsmæssige transportmiddel afhængig af tid og sted. Øget sammenhæng mellem transportformer kan således også ske via multimodale knudepunkter.

Målet om at "styrke fremkommeligheden gennem lokale tiltag" sikres ved at puljen også kan gå til at styrke fremkommeligheden gennem lokale tiltag som eksempelvis svingbaner, helleanlæg og ombygning af rundkørsler. Bedre udnyttelse af eksisterende transportkapacitet kan derudover også opnås gennem etablering

af trafikledelse og ny teknologi (ITS), optimeret drift af vejen eller påvirkning af trafikanternes transportadfærd (f.eks. transportmiddel, samkørsel, kørselsmønster etc.).

Udgangspunktet for udmøntningen af puljen er statsveje, hvor der ikke allerede er aftalt større anlægsarbejder i forbindelse med Infrastrukturplan 2035. Der kan dog være eller opstå behov for mindre anlægsprojekter på disse strækninger fx krydsforbedringer og helleanlæg. Endvidere kan der være projekter, som er tæt integreret med det kommunale vejnet.

Proces- og tidsplan

Puljen udmøntes hvert år i september/oktober, hvor forligskredsen træffer beslutning om gennemførelse af konkrete projekter og nye undersøgelser. Vejdirektoratet vil til brug for forligskredsens beslutninger udarbejde et oplæg til mulige projekter og undersøgelser, som forligskredsen kan vælge at træffe beslutning om.

Puljen kan både anvendes til at finansiere større planundersøgelser og egentlige projekter ved statsvejene.

Beslutning om udmøntning af projekter i puljen forudsætter, at der foreligger projektbeslutningsgrundlag på fase 2-niveau (projektet er afklaret mht. økonomi, kvalitet og gennemførlighed). Puljen kan også bruges til at igangsætte undersøgelser af nye projekter, hvor der ikke foreligger en undersøgelse med en tilstrækkelig detaljeringsgrad. Alt afhængig af projekternes størrelse og kompleksitet kan der være behov for, at der skal være gennemført en miljøkonsekvensvurdering og eventuel anlægslov.

Det vil være relevant at evaluere halvvejs i perioden, både hvad angår typen af planundersøgelser og projekter, deres effekt og udmøntningsprocessen med henblik på evt. justering af udmøntningsgrundlaget.

Prioritering og administration

Planlægningsgrundlaget

Vejdirektoratets oplæg til prioritering af midlerne i puljen til land og by vil tage udgangspunkt i to produkter, som Vejdirektoratet udarbejder til brug for forligskredsens arbejde med udmøntningen af puljen:

- Strækningsoversigter, der giver et overblik over tilstand og udviklingsperspektiver for statsvejnettets delstrækninger.
- En oversigt over mindre anlægs- og forbedringsprojekter

Strækningsoversigterne har til formål at give et overblik over statsvejnettets tilstand på et overordnet niveau for forskellige delstrækninger. Med udgangspunkt i dette er det muligt at identificere forbedringsindsatser, som er Vejdirektoratets faglige bud på statsvejnettets langsigtede udvikling. Udviklingspejlemærkerne kan efterfølgende konkretiseres ved gennemførelser af mere detaljerede screeninger og forundersøgelser.

Ved at sammenstille udviklingspejlemærkerne med de aktuelle tilstande på de forskellige delstrækninger, kan man få en indikation på, hvor udfordrede statsvejene er, og dermed hvor der – på sigt – kan være behov for eksempelvis større udvidelser i form af f.eks. omfartsveje eller udbygning til 2+1-veje.

Oversigten over de mindre forbedringer sigter på at kortlægge mindre projekter, hvor der kan opnås en bedre trafikafvikling f.eks. gennem krydsombygninger og udvidelser. Mere konkret kan oversigten indeholde følgende:

- *Delstrækninger med mangeartede behov for mindre anlægsforbedringer*

I de tilfælde, hvor der er særlige potentialer for forbedringer, kan det indikere behov for en mere samlet planlægningsindsats enten i form af flere, sammenhængende mindre forbedringer.

- *Delstrækninger med behov for strækingsplan for større forbedringer*
I de tilfælde kan der være behov for flere planlægningsundersøgelser for mellemstore eller store anlæg, hvor forundersøgelse og miljøkonsekvensvurderinger skal bringes i spil.
- *Samspil mellem transportformer*
Som led i puljeudmøntningen kan indgå forbedring af samkørselspladser, som kan udpeges blandt andet på baggrund af benyttelsesgrad, og større transportknudepunkter. Vurderingen vil kunne laves i samarbejde med berørte kommuner og kollektive trafikselskaber.

På baggrund af Vejdirektoratets faglige anbefaling kan forligskredsen vælge at udmønte bevilling til konkrete projekter, igangsætte mere detaljerede undersøgelser af projekter eller igangsætte undersøgelser af helt nye projekter.

Projekttyper

Eksempler på projekttyper, der kan gennemføres i Puljen til bedre trafikal sammenhæng mellem land og by:

- Krydsombygninger til gavn for både trafiksikkerhed og fremkommelighed (rundkørsler eller signalregulering, shunts, helleanlæg etc.).
- Forbedring af cykelfaciliteter, hvor andre anlægsprojekter har eller har haft negative konsekvenser for cyklisteres sikkerhed og fremkommelighed.
- Multimodale knudepunkter (opgradering af samkørselspladser, Parker & Rejs m.fl.).
- Sideudvidelse over længere strækninger, hvor der ikke er overensstemmelse mellem trafikens sammensætning, vejens udformning og sammenhæng til omgivelserne.
- Målrettede strækingsforbedringer med sammenhængende mindre anlægsforbedringer, der samlet over en længere strækning opgraderer øvrige statsveje til gavn for regional opkobling og mobilitet.
- Omfartsveje, hvor enten den gennemkørende statsvejstrafik udgør en barriere eller miljømæssigt problem for byens beboere eller vejens udformning gennem byen udgør en flaskehals for statsvejs-trafikken.
- Udvidelse af veje med ekstra spor (2+1, 2+2) landeveje eller motortrafikveje.
- Bedre servicefaciliteter ved busstoppesteder langs statsvejnettet.
- Tryghedsskabende tiltag i "gennemfartsbyer" (bygennemfarer).